

7. Закон України “Про приєднання України до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами” від 30.08.2022. №2554-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2554-20#Text> (дата звернення 01.10.2022)

8. Закон України “Про приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту” від 30.08.2022 №2555-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2555-20#Text> (дата звернення 01.10.2022)

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-34>

**SPECIAL FEATURES OF THE PROCEDURE OF EXEMPTION
FROM FINANCIAL LIABILITY FOR NON-FULFILLMENT
OF TAX DUTIES DURING THE MARTIAL LAW IN UKRAINE**

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕДУРИ ЗВІЛЬНЕННЯ
ВІД ФІНАНСОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ
ПОДАТКОВИХ ОБОВ’ЯЗКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ
В УКРАЇНІ**

Smakohrai M. K.

*Postgraduate Student at the Department
of Administrative and Financial Law
Institute of Law
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman
Kyiv, Ukraine*

Смакограй М. К.

*аспірант кафедри
адміністративного та фінансового
права
Навчально-науковий інститут
«Юридичний інститут Державного
вищого навчального закладу
«Київський національний
економічний
університет імені Вадима
Гетьмана»
м. Київ, Україна*

З початку війни Верховна Рада України ухвалила низку змін до Податкового Кодексу України (далі – ПКУ) [1] з питань оподаткування та податкової звітності. Ці заходи покликані створити менш обтяжливі умови для ведення бізнесу в країні. Зокрема, Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до Податкового кодексу України та

інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» [2], згідно з яким до скасування воєнного стану встановлюється перелік тимчасових заходів.

Так, платники податків звільняються від відповідальності у разі несвоєчасного виконання ними податкових зобов'язань за умови їх виконання протягом 3 місяців з дня закінчення дії або скасування воєнного стану (якщо платник податків не виконує податкові зобов'язання у зазначений строк внаслідок безпосередньої участі у військових діях він звільняється від відповідальності, якщо виплата здійснюється протягом 1 місяця після припинення таких наслідків). При цьому вищезазначений Закон містить неповний перелік таких прикладів. Також це недотримання строків подання звітності або сплати податкових зобов'язань, реєстрація податкових накладних.

Окрім того, не можна розпочинати податкові перевірки, а ті, що вже проводяться, призупиняються. Також зупиняються строки, визначені податковим та іншим законодавством. І, фактично, призупиняється функціонування реєстру відшкодування податку на додану вартість (далі – ПДВ).

Серед інших заходів варто назвати й такі: не застосовуються санкції за недотримання вимог законодавства щодо використання реєстраторів платіжних операцій; безоплатна передача грошових коштів або товарів Збройним Силам України чи військам територіальної оборони не вважається продажем для цілей оподаткування.

Важливим положенням зазначеного Закону щодо податку на прибуток підприємств є те, що коригування п.п.140.5.9 Податкового кодексу України щодо безоплатної передачі благодійним організаціям грошових коштів та товарів не поширюється на окремі грошові кошти та товари (бронезилети, харчові продукти та інше), що надаються певним організаціям (Збройні Сили України, МВС та інші) для потреб оборони.

Серед інших заходів: компенсація за паливо, використане для перевезення Збройних Сил України та військ територіальної оборони, не додається до бази оподаткування ПДФО; якщо акцизну накладну не можна зареєструвати, транспортування палива та спирту дозволяється за умови наявності в товаросупровідному документі всіх даних, які необхідно внести до акцизної накладної; продовжуються ліцензії на здійснення операцій з підакцизними товарами (реалізація, виготовлення, зберігання тощо) [3].

Разом з тим, варто брати до уваги наступні чинники:

– закони набувають чинності з 7 березня 2022 року і не застосовуються ретроспективно; – пільга надається лише платникам податків, які не можуть виконувати свої податкові зобов'язання. Однак

жодних вказівок щодо доказів неспроможності виконувати податкові зобов'язання не надається.

Крім того, Кабінет Міністрів України спростив правила імпорту гуманітарної допомоги та деяких інших товарів [4].

Таким чином, за результатами аналізу законодавства до 12 травня 2022 року можна зазначити, що платники ПДВ можуть звітувати про податкові зобов'язання та вхідний ПДВ без зареєстрованих податкових накладних на підставі первинних документів після 24 лютого і до закінчення дії воєнного стану. Однак, після скасування воєнного стану платники податків зобов'язані будуть зареєструвати всі незареєстровані у зв'язку з воєнним станом податкові накладні. Після цього податкові декларації з ПДВ необхідно буде оновити відповідно до нової форми, яка стане доступною для реєстрації після закінчення дії воєнного стану.

Аналогічні правила також застосовуються до платників акцизного податку щодо акцизних накладних. Водночас платники акцизного податку будуть зобов'язані складати акцизні накладні на паливо, яке було передане ЗСУ/силам територіальної оборони та втрачено внаслідок дії обставин непереборної сили. А в разі, якщо предмет акцизного податку зруйнований, розташований у зоні бойових дій чи на неконтрольованій території, платник податків не зобов'язаний вести облік, але буде зобов'язаний провести інвентаризацію та відновити ведення обліку після скасування воєнного стану.

Також відповідно до новел законодавства, податки можуть сплачуватися незалежно від того, чи може платник податку подавати звітність готівкою або банківським переказом, оскільки єдиний податок можна сплатити картою в онлайн-банкінгу.

Щодо введеного обмеження щодо перевірок, зокрема було заборонено розпочинати податкові перевірки, а ті, що вже на той момент, проводилися необхідно було призупинити. Дане положення можливо розглядати двояко, адже його виконання може призвести до негативних наслідків після закінчення дії воєнного стану, зокрема велику кількість одночасних перевірок, а як наслідок їх можливе неякісне виконання.

Водночас вже 12 травня було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану» (далі – Закон № 2260-IX) [5]. Згідно з цим Законом податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються, крім:

- а) камеральних перевірок;

б) документальних позапланових перевірок, що проводяться на звернення платника податків та/або з підстав, визначених підпунктами 78.1.7 та 78.1.8 пункту 78.1 статті 78 ПКУ [1], та/або документальних позапланових перевірок платників податків, за якими отримано податкову інформацію, що свідчить про порушення платником валютного законодавства в частині дотримання граничних строків надходження товарів за імпортними операціями та/або валютної виручки за експортними операціями;

в) фактичних перевірок.

Низка положень призупиняла свою дію до прийняття Закону № 2260-IX: строки, визначені податковим та іншим законодавством, зупинялися; функціонування реєстру відшкодування ПДВ призупинялося; санкції за недотримання вимог законодавства щодо використання реєстраторів платіжних операцій не застосовувались.

Проте з прийняттям Закону № 2260-IX було поновлено перебіг строків не лише безпосередньо для проведення самих перевірок, але і поновлені строки подання та розгляду заперечень, визначення грошових зобов'язань, прийняття, надсилання та оскарження податкового повідомлення-рішення за результатами перевірок, а також нарахування пені.

Згідно з Законом № 2260-IX, ті платники, що мають можливість своєчасно сплачувати податки, мають виконувати свій обов'язок [5]. А розв'язання питання, чи є така "можливість", накладається на центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну фінансову політику.

Окрім того, платники податків, які мають можливість сплачувати податки та подавати звітність, можуть звільнитися від відповідальності за несвоєчасне виконання обов'язків за час, граничний строк яких припадав з 24 лютого по 27 травня 2022 року, якщо подадуть податкову звітність до 20 липня 2022 року, а потім сплатять усі необхідні податки та збори до 31 липня 2022 року.

Аналізуючи вищезазначене, можна зазначити, що, на жаль, кількість нововведень є великою, тому недосвідченому платникові податків може бути складно розібратися у процедурі звільнення від фінансової відповідальності за невиконання податкових обов'язків, чинності різних норм, через що можуть вчинятися правопорушення. Тому органам Державної податкової служби України варто провести інформаційно-роз'яснювальну роботу для ознайомлення з новими положеннями законодавства. Отже, вжиті державою заходи сприяли поліпшенню становища платників податків з початку війни, а обраний

законодавцем підхід дозволив великій кількості платників податків не тільки виконати свої обов'язки перед державою, а і зберегти робочі місця та продовжити свою діяльність.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>

3. Податкові нововведення у зв'язку із запровадженням військового стану: *PwC Україна*. 2022. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/tax-and-legal-alert/2022/tax-updates-martial-law.html>

4. Деякі аспекти митного оформлення деяких товарів, що ввозяться в Україну в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.03.2022 № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-%D0%BF#Text>

5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 12.05.2022 № 2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>